Eduskunta
Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuluttajansuojalain ja kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi (HE 14/2022)

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kuluttajansuojalakia, kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annettua lakia, sähkömarkkinalakia, maakaasumarkkinalakia sekä kuluttajansuojalain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöstä.

Omnibus-direktiivin täytäntöön panemiseksi kuluttajansuojalakiin tehtäisiin erinäisiä muutoksia. Kotimyynnin osalta esityksessä ehdotetaan kuluttajan peruuttamisoikeuteen laajennuksia, jos sopimus tehdään elinkeinonharjoittajan ilman kuluttajan pyyntöä tekemän kotikäynnin yhteydessä. Puhelinmyyntisääntelyn tiukentamiseksi esityksessä ehdotetaan kirjallisen vahvistusmenettelyn käyttöönottoa puhelinmyynnissä. Vahvistusmenettelyn käytön laiminlyönnistä voitaisiin määrätä elinkeinonharjoittajalle seuraamusmaksu. Lisäksi kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetun lain säännöksiä seuraamusmaksusta ehdotetaan täydennettäväksi.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 28.5.2022. Kirjallista vahvistusmenettelyä koskevien säännösten on kuitenkin tarkoitus tulla voimaan vasta 1.12.2022 lukien.

Suomen Yrittäjien lausunto

Kuluttajan peruuttamisoikeus peruuttamisaikana suoritettujen palveluiden osalta tulee poistaa

Esityksessä esitetään kuluttajan peruuttamisoikeuden laajentamista, jos sopimus on tehty elinkeinonharjoittajan ilman kuluttajan pyyntöä tekemän kotikäynnin yhteydessä. Kuluttajalla olisi esityksen mukaan peruuttamisoikeus kotimyynnissä sellaisen tavaran osalta, joka valmistetaan tai jota muunnellaan kuluttajan vaatimusten mukaisesti tai selvästi henkilökohtaisia tarpeita vastaavaksi. Tämän lisäksi kuluttajan peruuttamisoikeus laajennettaisiin sellaisiin kotimyyntisopimuksiin, jossa palvelu on suoritettu kuluttajan pyynnön ja hyväksynnän perusteella kokonaan ennen peruuttamisajan päättymistä. **Peruuttamisoikeuden laajentaminen kotimyynnissä peruuttamisaikana suoritettuihin palveluihin aiheuttaa huomattavia**

käytännön ongelmia, eikä muutoksen vaikutuksia ole selvitetty tai tunnistettu.

Vaikka kuluttaja pyytäisi palvelun suorittamisen aloittamista peruuttamisaikana, voisi kuluttaja esityksen mukaan kuitenkin peruuttaa palvelun sen tultua suoritetuksi. Monessa tapauksissa jo suoritettua palvelua ei voida palauttaa, joka johtaisi kohtuuttomiin tilanteisiin elinkeinonharjoittajan kannalta. Muutoksen myötä elinkeinonharjoittajan tulisi viivytellä suorituksen aloittamisajankohtaa yli 14 päivään, jotta se voisi välttää riskin siitä, että kuluttaja peruuttaisi palvelun sen tultua suoritetuksi. Kaikissa tapauksissa suorituksen aloittamisajankohdan viivyttäminen ei kuitenkaan ole palvelun luonteen vuoksi mahdollista. Olisi hyvin erikoista, että edes kuluttajan nimenomainen pyyntö palvelun suorituksen aloittamiseen ei poistaisi tältä peruuttamismahdollisuutta.

Peruuttamisoikeuden laajentaminen esitetyllä tavalla olisi myös kuluttajan kannalta harhaanjohtava. Kuluttajansuojalain 6 luvun 19 §:n mukaan tilanteissa, jossa palvelun suorittaminen on aloitettu ennen peruuttamisajan päättymistä, kuluttajan on maksettava elinkeinonharjoittajalle kohtuullinen korvaus peruuttamisilmoituksen tekemiseen mennessä tehdystä suorituksesta. Säännöstä ei esitetä muutettavaksi. Siten vaikka muutos näennäisesti laajentaisi kuluttajan peruuttamisoikeutta, **säännöksessä ei ole huomioitu, että kuluttajan tulee kuitenkin maksaa jo suoritetusta palvelusta kohtuullinen korvaus**. Sekavaksi muodostuva sääntelykokonaisuus on myös haitallinen kuluttajien näkökulmasta.

Suomen Yrittäjät katsoo, että esityksestä tulee poistaa kuluttajan kannalta tarkoitukseton sekä elinkeinonharjoittajan kannalta kohtuuton **6 luvun 16 §:n 3 momentin viittaussäännös, jonka mukaan kuluttajalla on kotimyynnissä oikeus peruuttaa myös palvelu, joka on kokonaan suoritettu ennen peruuttamisajan kulumista kuluttajan pyynnön ja hyväksynnän nojalla.**

Kirjallisen vahvistusmenettelyn käyttöönotolle ei ole tarvetta

Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä, että puhelinmyynnissä esiintyviä ongelmia ratkaistaan lievemmän haitan periaatetta kunnioittaen ja vaikeuttamatta lakia noudattavien yritysten toimintaa. Ongelmat tulee ratkaista tehokkaalla viranomaisvalvonnalla ja kuluttajien tietoisuutta lisäämällä, sillä sääntelykiristykset hankaloittavat perusteetta lakia noudattavien yritysten toimintaa. Puhelinmyynnillä on positiivisia vaikutuksia yritysten toimintaedellytyksiin sekä työllisyyteen. **Puhelinmyyntisääntelyn kiristäminen esitetyllä tavalla vaarantaa toiminnan jatkuvuuden puhelinmyynnistä riippuvaisilla toimialoilla ja yrityksissä**.

Puhelinmyynnin ongelmien poistamiseksi on jo nyt tehokkaita keinoja. Kuluttaja-asiamiehen toimivaltuuksia on vahvennettu heinäkuussa 2020 ja tarvittaessa kuluttaja-asiamiehellä on mahdollisuus hakea seuraamusmaksua lainvastaisesta menettelystä puhelinmyynnissä.

Puhelinmyynnin kansalliset sääntelytiukennukset eivät ole tarkoituksenmukaisia, ottaen huomioon, että tulevan sähköisen viestinnän tietosuoja-asetuksen (ePrivacy-asetuksen) johdosta sääntelyä voidaan joutua muuttamaan nopeasti uudelleen.

Suomen Yrittäjät vastustaa kirjallisen vahvistusmenettelyn käyttöönottoa puhelinmyynnissä ja katsoo, että kaikki lievemmät keinot tulee ottaa käyttöön ennen sääntelytiukennuksia. Ensinnäkin viranomaisen on käytettävä tehokkaasti sen vahvistuneita toimivaltuuksia. Myös kuluttajien puutteellista tietoisuutta kieltorekistereistä sekä puhelinmyyntiä koskevasta 14 päivän peruuttamisoikeudesta tulee kasvattaa. Mikäli kirjallinen vahvistusvaatimus kuitenkin otetaan käyttöön, on velvoitteeseen tehtävä tarpeelliset rajaukset. **Kun puhelinmyynnin ongelmat pääosin keskittyvät sähkömarkkina-alalle tulisi myös kirjallinen vahvistusmenettely ensisijaisesti kohdistaa kyseisiin puhelinmyyntisopimuksiin.**

Mikäli laajempi velvoite vahvistusmenettelyn osalta otetaan käyttöön, on velvoitteen ulkopuolelle rajattava ainakin lehtitilaukset. Näiden hyödykkeiden myynti on puhelinmyynnissä vakiintunutta. Poikkeus on tärkeä turvaamaan tiedonvälitystä, sillä myyntimäärien pienentymisellä voi olla tuhoisia vaikutuksia toimialalla.

On myös varmistettava, että tarjouksen vahvistaminen tekstiviestillä on käytännössä mahdollista. Tämä voidaan varmistaa rajaamalla tekstiviestissä vaadittu tietosisältö kuluttajansuojalain 6 luvun 12 §:n 4 momentin mukaisella tavalla. Lisäksi on varmistettava, että elinkeinonharjoittajille jää riittävä aika valmistauta kirjallisen vahvistusmenettelyn edellyttämiin muutoksiin toiminnassaan.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Karoliina Katila
asiantuntija